

IPAROSOK LAPJA.

Pécs, 1897.

Első évfolyam.

Szeptember 4. 6. szám.

Tanév elején.

Mire e sorok napvilágot látnak, már az ország összes iskoláiban elhangzott a Veni Sancte, a nagy munkához fogott ezereknek éneke Isten dicsőretére és buzgó fohásza áldásért, segítségért . . .

Ezernyi ezer ifju, jó magyar palánta, melyből a jövő Magyarország oszlopi fognak kikerülni, erős ellatározással, nagy munkakedvvel megy neki az iskoláéknak, hogy megszerezze a jövőendő boldogságának szilárd alapjait, hogy megismerje a tudományos pályára való előkészületnek minden eszközét.

Ez a pillanat alkalmas arra, hogy a tanerők figyelmét felhívjuk egymásra, hogy a szülőket is idézzük a tapasztalatok ösvényeire, hogy lássanak nyitlabb szemmel is, mint a milyen a szülői szeretet látása s szeressenek jobban, mint azt szülői hiúságuk diktálja.

Az az egy bizonyos, hogy minden gyermekben, aki a középiskola padjára kerül, van akarat és jó szándék arra, hogy azzal az anyaggal, mellyel meg kell küzdenie, teljes erejével meg is fog küzdeni. Az más kérdés aztán, hogy a gyermek bír-e azokkal a képességekkel is, a melyek szükségesek a tanítás tárgyának gyors felfogásához s megemésztéséhez. Ez a kérdés már a tanár elbírálása alá tartozik s bármilyen is az erel-

mény, a konzekvenciákat belőle levonni kényszerítően szükséges.

Kérdés az is, hogy a tanító eléggé pedagógus-e ahhoz, hogy tisztá itéletet alkothasson magának tanítványáról.

Ebben nagy szerepe van magának a tanítónak is.

A középiskola első fokain ne legyen a tanítás akadémikus, a tanár ne adjon elő tudós fejtegetéseket, hanem maradjon meg azokon a keréknyomokon, a melyekben az elemi oktatás sikeresen haladt s mely legjobban megközelelti és folytatja a gyermek képességeinek, látókörének fejlesztését. Csakis így fokozhatja érdeklődését, fejlesztheti a feltámadó tudás vágyát s csakis ilyen módon lehet megkedveltetni az iskolát, a könyveket, még a gyengébb képességű gyermekekkel is.

Mert hiába türjük-tagadjuk — mai iskolázatási rendszerünk valószínűs tortura, a mely a gyermek testi és lelki fejlődésének igen gyakran veszedelmét is képezi.

Hiányzik a tanítás rendszeréből éppen a legvonzóbb rész, a mulatság, — azt a gyermek az alsóbb osztályok padjain még meg kívánja, mint a játékot, a szaladgálást, a bő testi táplálékot.

Szinte örült a kellem, mikor láttam néhány év előtt egy tanárt az osztályával egy nagy mezőn futkosni ide-oda. A gyerekek jó kedvvel követték intéseit s úgy

láttam, hogy mulatva tanultak ott nagyon sokat. Megkérdeztem tőlük, hogy mit csinálnak a mezőn? — Magyarország földrajzát tanultuk! — volt a válasz.

Ez a játékszerű tanítás azóta folyton eszembe van. De visszaemlékszem arra is, hogy mikor magam a középiskolába jártam, milyen lelkedezve vártuk mindig a fizikai órákat, melyeken egy jeles tanárunk vezetett bennünket a jól felszerelt fizikai szertárba, a hol az óra úgy elshant, mintha csak percekig tartott volna s a hol a jelenségeket és törvényeket olyan könnyedén sajátítottuk el, hogy valamenynyünk excellált a vizsgán. Ilyen tantárgy akárhány van; de az elvontabb tantárgyakat, mint a nyelvtant, a számtant is lehet vonzóan előadni és sohasem fogom elfeledni azt a tanármat, aki azzal kezdte meg az első osztályban a latin nyelv tanítását, hogy Horatiust és Ovidiust olvasta fel nekünk, de nemcsak a klaszszikus nyelven, hanem kitény magyar fordításban is, úgy, hogy mikor a declinációkhoz fogtunk, mi már valószággal lelkesedtünk a latin nyelvért és mi sem természetesebb, minthogy mielőbb meg akartuk tanulni a nagy latin költők nyelvét.

No, de tán sok is lesz már a pedagógiából!

Csak rá akartunk mutatni, hogy a kötelességeit átérző és a gyermek-kedélyt némileg ismerő tan-

Az első osztály 400 1. sorozat 3 frt.	100.000 sorozatgy 50.000 nyeresemény.	Az első osztály 400 1. sorozat 3 frt.
A magy. kir. szab. osz. táj. sorsjáték sorozatgyal kaphatók		
KRAUSS SIMON és FIA bankcégnél		
a magy. kir. szab. osztálysorsjáték főelárusítójánál		
PÉCSETT, SEZCHENYI-TÉR, BAZÁR-ÉPÜLET.		
Legnagyobb nyeresemény szerencsés esetben 1.000.000 korona.		

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Pécs, Országot 5. az. az Ipartestület épületében.

Megjelenik minden szombaton.

Előfizetési ár:

évesre 8 korona
fél " 4 korona
negyed " 2 korona

erőnek milyen befolyása lehet a tanítványok lelkületére, a tudás végének fejlesztésére és folytonos fokozására.

Másrészt a tanár jó tanácsadója a szülőknek is, — akik jól teszik, ha több figyelemmel és nagyobb tisztelettel fogadják a tanítóknak intéseit s különösen akkor, ha azt állítja, hogy a gyermeket jobb lesz praktikus pályára szánni. Ebben a jóakarató tanárnak biztos az ítéllete s tanácsos mindig követni utasításait.

Sok embert lehetne megmenteni a hazának, a társadalomnak, ha nem kényszerítenék őket gyermekkorukban olyan pályára, melyhez sem képessége, sem jóakarata nincsen. Hány züllött existenciából lett volna csodált és irigyelt iparos vagy szerencsés kereskedő, ha jobb sorsára korán figyelmezteték volna a szülőket, a kik hiúságból doktornak, papnak, ügyvédnek szánták gyermeküket.

Talán azért, mert van miből. A vagyonos család, vagy csak közép vagyonu család is — irtózik attól, hogy kézművesnek adja a gyermekét. Micsoda hallatlan tévedés ez! És mennyire szűk látókörre mutat,

hogy nem látják be azt a természetes dolgot, hogy egy kelő alapműveltségű fiatal iparos, — aki szülei jóvoltából megjárhatja a külföldet is s, ott, ezer meg ezer új impressziót szerezhethet, valóságos diadalmas pályának indulhat neki, — ha önállóvá lesz, mely pályán kecsesleti őt a vagyon és a polgári tisztelet és becsület.

Egy jó iparüzlet többet ér mindig egy jó ügyvédi irodánál annak ellenére, hogy ott a kockázattal minimális, míg itt egy élet az ára. A ki ügyvédnek készült el s nem boldogul, az akkorát bukott, hogy széttuzza magát.

A Veni Sancte! elhangzott... A Te Deum-ig van idő a megfontolásra!

A mohácsi vész évfordulója.

(A mohácsi iparos olvasóközösségének.)

Hazafias kegyelettel adózott Mohács város lakossága augusztus hó 29-én a 371 esztendővel ezelőtt a hazáért elhullott 22 ezer hős emlékének. Előjárt az ünnepség rendezésében a mohácsi iparosok olvasóköre, melynek élén Erdődy Gyula, a kör elnöke, *Tarnai Ká-*

roly dr. az ünnepség főrendezője és *Philipp* Ferenc dr. a kör ügyésze állottak.

Hagyományos szokás szerint az egyház is kivette a részét a kegyeletből, három misét mondottak az *egykor csatározó* színhelyén, a mostani temető-kápolnában, melynek falait az 1526-ik és az 1683. mohácsi csata elmosódott régi köpei díszítik.

A kápolna maga az ünnepélyes alkalomra ünnepi külsőt és belsőt öltött a halottak birodalmának közepette. Miként az ókorban Janus templomának, ennek a kápolnának is mindkét szemközti ajtaja nyitva volt s az ottaljáró szemközti levő ajtó előtt löcök voltak elhelyezve a szabad ég alatt az ajtóban hívők számára. Az ajtó fölötti erkélyszéri kiugró ablak piros drapperialával szíveskéké lén átalakítva, s onnét beszélték egymásután az egyház férfiai az egybegyűlt nagy néptömeghez.

Rögzelt 7 órakor Horváth Mihály, mohácsi káplán csendes misét mondott a kápolnában, a melynek végzetével horvát beszédet mondott, igaz hazafias szellemtel áthatott. Hallgatóság megindultan távozott a temetőből, az egykori nemzeti nagy temetőből.

Rögzelt 9 órakor Liebelt Ferenc jelenleg tolnai, azelőtt pécs-bélvárosi káplán mondott csendes misét s utána német nyelvű egyházi be-

Az „Iparosok Lapja“ tárcája.

Doktor Kampec.

Az „Iparosok Lapja“ eredeti tárcája.

Eperjessy Sándor vásárhelyi árva fiú létere, ki sem édes anyját, sem édes apját nem ismerte — mivel azokat korán ragadta el a cholera — mondom, szegény Sándorka borbély inas lett, mivelhogy a városi tanács megkérdezvén a fiú hajlandóságát — arról világosított fel a Sándor gyereketől, hogy ő borbély akar lenni.

Nem is volt rá panasz. ~~Felső~~ Anselm becsületes borbélymester uram meg úgy megkedvelte a Sándor gyereket, ki igen ifjedelmes fiú volt, hogy a felszabadulási süjtő-sos magyarruhához nemcsak hogy egy pár párját ritkító kordován szis-

mát adott, hanem egy helyes ezüst órárt is pótolat hozzája, melyhez a láncot a májsterné az ~~istentől~~ kívánta hozzája.

— No hát Sándor fiam, adja Isten, hogy nemsokára láncot is vehess hozzája.

Még néhány napot dolgozott Sándor Anselm mesternél, s aztán megrakódva jó tanácsokkal és áldásokkal, elhagyta Vásárhelyt és nekivágott a világnak.

Be-benézett a nagyvárosba; dolgozott itt, dolgozott ott, volt Ausztriában, Németországban és Franciaországban.

Párisban meg ~~okart~~ telepedt, mivelhogy a franciák ~~ig~~ és ~~szesz~~ segítő kedvére úgy hatott rá, mint a ~~hátság~~ a börtönből megszabadult rábra.

De ez a szándéka Sándornak

nem sikerült. És pedig azért nem sikerült, mivel egy lengyel gróf — gróf Ledovszky Péter — meg-megkedvelvén könnyű kezejárását, finom szóp botroválását és művelt beszédmodorát — elvitte magával Lengyelországa. Ledovszky gróf birtokára utazott Krikov-ra.

Alig értek oda, már az egész ország lángban állt. Ledovszky Péter gróf is felkötözött fringiját és saját emberei élén sietett Ponia-tovszky táboraiba.

A gróf magával vitte Sándort is, ki kézzel-lábbal védekezett... nem akart olyan helyen járkalni, ahol olyan ügyetlenül lödöznek, hogy egymásban kágt is tesznek. De hiába protestált Sándor.

— Hallgass réám! mondá Péter gróf nagykomolyan. Te orvosunk leszel. Nagyszerűen értesz az ér-

szédet, oly nagy hatást keltve vele, hogy a hallgatóság sorában jelenlévő előkelő urak azt mondták, hogy német nyelven oly magyar érzelmi, hazafias beszédet arról a helyről nem hallottak soha.

Éleltem 10 órákor Czobor Béla dr., egyetemi tanár mondott nyelvhatású egyházi beszédet, az 1526. végzetes csatát oly élénk színekben állította a hallgatóság elé, s oly hatással lelkesíté őket, hogy a mintegy 6000 főre tehető hallgatóság elfeledkezve a hely szentségéről s az alkalom komolyságáról, az egyházi szónokot hosszasan megénejezte.

A hatása persze olyan volt, hogy sokakat könyvezésig megindított. A hely egyházi szónok később fogadta a gratulációkat fényes sikerű beszédéről a jelenvolt honorációkról.

Ezután Czobor Béla fényes egyházi segédlettel nagymisét celebrált s aztán a nép a legszebb rendben visszatért a városba.

A nagy nap emlékének méltó megünneplését az idén a mohácsi iparosok olvasóköré eszköztölte a polgárság nevében. Ennek rendező bizottsága gondoskodott róla, hogy ugyancsak az egész nagytérjedelmi község nemzeti zászlókkal fel volt bologozva. Már kora reggel óberszövényel járta be a város főbb utcáit a bajai önk. tüzoltó zenekar s 9 órákor történt az ünnepélyes

kivonulás a temetői kápolnához. Elöl lépkedtek a veteránok, utánok a tüzoltók, a zenekar, az iparistület, az iparos olvasókör, a földművelők egyesülete s a kath. leányegylet testületileg, valamennyien zászlók alatt.

Az egész temető el volt lepve az emberek nagy tömegétől, mikorra a hosszú menet oda megérkezett. A jó sokac és német ajku lakosság erősen fogyasztotta a nagyszámú felállított mézeskalácsos sátrak alatt a méhsört.

A temetői kegyeletos ünnepség után ki-kí hazament ebédni; míg a város előkelőségei a belvárosi plébániára volt hivatalos az ugynevezett alapítványi-ebédre. Tudvaleg boldog emlékü Király pécsi püspök alapítványt tón, melynek évi kamataiból a plébános fedezi ennek a hagyományos ebédnek költségeit.

Az ebéden 36 meghívott vendég vett részt, ugyszólván jelen volt Mohács intelligenciájának javarésze. A gazdag menü s jó borok persze meghozták a tőstokot úrrját. A legelső felkőszöntőt maga a házigazda Keserits Ferenc esperes-plébános mondotta, éltetve a független Magyarországot és annak független áldott lelkü jó királyát. Trixler-ispán a házigazdát, Margitay Péter szerkesztőt Czobor Bélát éltették. Czobor Béla a rügtönzésben is kitinő szónoknak mutatta magát.

Szellemi apercu-któl teljes tőstjában ügyes fordulattal reá tér arra, hogy ha nem volna Szűkes-férvár szülőte, mohácsi szeretne lenni, a mely város közönsége minden esztendőben megünnepelje az emlékezés-fáklyáját. Poharát Mohács város felkes közönségére emeli s kívánja, hogy mindenkoron tartsa meg tradicionális hűségét e szép hazá iránt. Tőstokokat mondatk még Warga Alajos ügyvéd, Szinkovich Károly főszolgabíró s többen.

Este felé az egész asztaltársaság félkerekedett s meglejt az iparos olvasókör kerli helyiségében rendezett népműnépélyen, ahol valóságos em miniature Ós-Budavárát rügtönztek a figyelmes rendezők a két mohácsi nőegylet asszisztáljása mellett.

Jóleső érzellemmel tapasztaltuk, hogy Mohácsban az intelligencia nem zűrközik el az iparosság által rendezett hazafias mozgalmaktól, s tekintve a célt, melyre ez az ünnepség rendezve lett, t. i. a léte-sítendő mohácsi emléknü javára, féltetve minden tekintetet, önzetlenül közreműködték Mohács intelligenciájának legjobb hólgyeie a népműnépélyen, melynek lelke é értemi szerzője Tarnai Károly dr. mohácsi ügyvéd volt.

Javában járta a konfetti dobálás, mikor megérkeztek a mulatóság színhelyre, melyet zűfolság töltött meg a közönség. Az eláru-

vígáshoz, a köpüléshez, meg aztán a sebesült oroszokon tanulatsz amputálni, úgy, hogy mire kiverték a muszkát hazánkból, te kész se-bészoktor leszel.

Meg aztán, reményelem, a magyar csak nem engedi lengyel testvérét?

Nos hát, az utolsó érvelés döntött.

Jó magyar fiú volt Sándor — hát hognye szeretné a lengyel testvért?

Elment hát Sándor a táborba. Végzte nehéz munkáját, az emberszeretet, a könyörület munkáját. Sűrű golyózáporban járt-kelt emberivel, kivitték a lövonalból a megsebesült hősöket. Akadt dolog elég.

A szerencse Istene és a hadúr azonban az oroszok pártjára állott, és a kivított győzelmek, az ontott

sok vér — a hekatomb emberáldozat mindhába volt, — Lengyelország meghalt ismét.

Péter gróf Sándorral együtt bujdosott. Midőn Krikov városához közel, a gróf erdejében — egy szénégető kunyhójában nem a legvidámabb ábrázattal ették a szénégető szalonnáját, Sándor megszólította Péter gróft:

— Méltóságos uram! úgy-e meg-untá már ezt az ide-oda bujkálást?

— Aj! jaj! felelé a gróf.

— Tehát van egy pompás gondolatom?

— Halljuk! bátoritá a gróf.

— A dolog igen egyszerű. Pénzünk van. Írásaim rendben vannak. Egy csomó írást pedig találtam Osztrolenkán a nagy csata napján. Azt gondoltam értékpapírok, hát eltettem; de azt hiszem

— legalább úgy láttam, hogy abban passzus is van.

— Nos aztán? kérdé kíváncsian a gróf.

— Tessék tehát a passzust meg-nézni, itt vannak a szeredásban: — ha használhatók, úgy én Krikowba megyek és borélytízlet nyitok és ön méltóságos uram, hozzám jön és mint segédem, mentve van.

— Igen ám! de hem kapsz engedélyt.

Megkísérlem. Hát mit szól ter-venhez gróf úr?

— Azt, hogy megszerül! csak aztán nyerj engedélyt, meg aztán kezdjél megszűzni engem grófnak meg méltóságosnak hivni.

— Holnap reggel megyek be a városba; azonban tessék az irato-kat megvizsgálni.

sító sátrakban Wosinszky Jakósné és Spitzer Gyuláné sátr. Deutsch Károlyné és Weisz Adolfné husnemteket, Frommer Miklósné és Kovács Kálmánné süteményeket, Weisz Lajosné és Weisz Adolfné csecebecsüket, Neumayer Riza, Kohn Manóné, Lüttauer Józsefné, Boross Dezsóné, Kaufmann Józsefné és Margittay Péterné fagyaltot árúsítottak, míg Tarnai az amerikai gyors eladást vezette két fiatal rikkancs segédkezőse mellett.

Zene volt bőven: a bajai tüzöltőzenekar s két helybeli, I. és II. sz. cigánybanda valóságos Wurstl-Präterre alakították a szép kert helyiségeket, melyeket a legtakább változatban tarkítottak a különböző színekverékű drapperekéből rögtönzött sátorok. Lokál-patriotizmusunk nagyot emelkedett, mikor megtudtuk, hogy a helyszínen kimért sör pécsi termék volt, a mely sokkal jobban ízlett Mohácscon, mint idehaza.

Volt ezenkívül még Jambó énekesek csoportja, valódi alvó fakir s képviselőválasztás Sanyaró Vendel és Bukovay Abela között. A szavazás úgy történt, hogy minden belépő piros jegyhez egy-egy szavazó cédula volt mellékelve, amelyvel lehetett szavazni. Sanyaró Vendel lett a győztes 157 többséggel. Este 9 órakor került színre Jókai Mórnak a »Szigetvári vértanúk« című drámájának első felvonása.

Az előadás oly magas színvonalon állott, amelyhez hasonlót még színészeknél sem igen tapasztaltunk. Philip Ferenc dr. Zrinyi Miklós szerepében oly alakított produkált, melylyel — és ezt minden tulzás nélkül mondjuk — a legnagyobb színpadon is megállta volna a helyét. A finom, szabatos játék és az abban érvényre jutott nagy drámai erő nem ok nélkül ragadták el a közönséget, méltó partnere volt Tuboly Klementin színésznő, Anna személyesítője. Játékát szüntelen tapsal honorálták. De jó volt Mittler Teruska is Mária szerepében. Játékába meleg érzést öntött és átérzte szerepének minden részletét. Neki is bőven kijutott az éljénekből. Topálovics János játéka is teljesen kielégítette a közönséget. Szelim nehéz szerepét nálánál jobban más nem igen adhatta volna. Némethy György és Kondor Ferenc alakítása is kifogástalan volt. Nem különben jól álltak meg helyüket Jankovics Dusán, Schmidt Ferenc Vincsek János és Erős Ferenc.

Egyesen volt csoportosítva az előadás utáni következő 3 tabeau: 1. Zrinyi esküje, 2. II. Lajos király holttestének feltalálása a mohácsi csatásokon, 3. Az egri nők. A tablóknak részt vettek: Kaufmann Zsófia, Tamás Ilona, Kramer Janka, Vüttler Terus, Cigler Emma, Egrüh Etelka, Magáth Erzsike, Dócy Etel, Dócy Terus, Elman Julis, Elman

Róza, Pakusz Anna, Lórencé Anna, Spitzer Szerén, Spitzer Paula, Mittler Maris, Kohn Zseni, Martinkovics Emma, Bence Anna, Inskovics Anna, Zsivánovics Paula, Hauser Laura, Ritter Terus, Schweiniger Mariska és Kásánin Zsófi hölgyek. Dr. Philip Ferenc, Kondor Ferenc, Némethy György, Vincsek János, Schmidt Ferenc, Jankovics Dusán, Topálovics János, Erős Ferenc, Lukács József, Pakusz János, Bader Miksa, Bader Mor, Ruppert József, Hamberger István, Tamás Gyula, Vörös Ferenc, Mojzes Jani, Kaufmann Fülöp, Briglovics Imre, Atynovics Sándor, Lacher Károly Zoltár György, Gyulás Lajos, Rieszics Miklós, Steidl Antal és Mekán Aurél urak. 11 órakor kezdődött a tánc, melyen ötszáz ember vett részt. Az első négyest a két hatalmas teremben, 4 kolumban 160 pár táncolta.

Az ünnepély bruttó bevételé 1200 forint volt. Csupán confettiért 140 forintot vettek be.

A pécsi iparos-tanoneiskola keletkezése és fejlődési mozzanatai.

A »Ratio Educationis« név alatt ismeretes »Mária Terézia«-féle nevelési és tanulmányi szabályzat értelmében megalakult Pécsen is 1777-ben az úgynevezett normális

A gróf, ki értette az orosz cirill betűket, csakhamar örömmel kiáltotta, hogy bizony kitűnően kvadrál az útlevel, csakhogy közzörsüre van kiállítva.

— Hisz az nem baj! Lesz egy közzörsü legényem, aki a borotváimat helyreállítja.

— Hát akkor minden rendben van. Erej! Istennevében Krikowba, hanem édes, Sándorom ne feledkezzél meg rólam.

— Legyen nyugodt Kontjev Dimitri közzörsü uram.

Sándor másnap délelben a katonai hatóságánál jelentkezett. Az ezredeshez vezették.

Az ezredes haragosarcú, magas férfi volt, kinek kiabálását az előszobába hallotta Sándor.

— Mi a neved? dörgé az ezredes feléje.

— Ott van az irásomban — felelé Sándor látrán, szemét sem bunyoritva.

— Beszélj ha kérdezlek! ordítá a bős katoná.

— Ezredes úr! én magyar ember vagyok, tehát sem orosz, sem lengyel.

— Mit akarsz ezzel mondani? kérde rák vörös arccal a marcona tiszt.

— Azt kérem! hogy nem azért jöttem ide, hogy ezredes úr kiabáljon velem.

— Micsoda? Akar Szibériába kerülni?

— Arra egy csepp kedvet sem érezek, de nem hiszem, hogy a követségem megengedné, ha akarnék is, felelé Sándor nyugodtan.

— Különbön ez mind lári-fári! Biztos vagyok benne, hogy te len-

gyel vagy, ki ellenünk harcolt. De se baj! azonnal rájövök. Borotválj meg te hát ha borbély vagy, — mondá kissé nyugodtabban az ezredes. Hanem azt megmondom, ha megvágod arcomat, azonnal lelélek.

— Szívesen megborotválnám ezredes ur, csakhogy műszerem nincs itt.

— Az semmi! van nekem. Ott a mosdószekrényben mindent találás.

Sándor azonnal hozzáfogott a munkához; beszappanozta az ezredes és azután azzal a gyengéd és biztos kézzel simára borotválta a parancsnok arcát.

— Borbély vagy fiu, még pedig a javából. Megkapod az engedélyt, csakhogy előbb az orosz állam-polgári esküt le kell tenned.

iskola, melyvel kapcsolatban néhány évvel később egy rajziskola is megnyitották.

Az 1786. évi június 6-áról találjuk a budai helytartó tanácsnak egy Jankovics gróf által aláírt németnyelvű rendeletét, mely szerint Ó Felsége rendelkezése folytán mindazon iparos tanoncok, kik iparigük tökélyesbítését a rajzművészet által nyerhetik el, csak az esetben szabadíthatók fel, ha irásos bizonyítványral igazolják, hogy a rajziskolát legalább egy éven át ünnep- és vasárnapokon szorgalmasan látogatták. E rendelkezés csatlóva van azon iparágok jegyzéke is, melyeknek tanoncai a rajziskolát látogatni kötelesek; egyben felhívják a kir. városok, hogy az iparosokat ez irányban kitanítsák.

Ugyanezen évben találunk két sürgető rendeletet, melyekből a tankerületi főgazgató Nitzky Adolf gr. felhívik jelentésételre, tankerületben mely nemzeti iskolával kapcsolatban léteznek már rajziskolák, és ha igen, be vannak-e rendezve, ki által, szóval milyen állapotban vannak. Ezen és minden e tárgyba vonatkozó későbbi rendeletről kitűnik, hogy az iparostanoncok oktatása leginkább csak a rajztanításra terjedt ki.

Pécsét az ilyen rajziskola 1788-ban keletkezett, mert ez évben lett Buk József Ó Felsége által rajztanítónak kinevezve és 300 fizetés

a pécsi sóhivatalnál utalványozva. Milyen volt e rajziskolák szervezete és miből állott felszerelése, a rendelkezésre álló okmányokból határozottan nem igen állapítható meg, miután az érre vonatkozó szabályzat, mely »Wie die Zeichenklassen der Normalschulen in den k. k. Städten beschaffen sein sollen« cím alatt irányadólul kibocsátva lett, a levéltárban fel nem található. Amyi azonban mégis megállapítható, hogy a felszerelés a kir. városnak tételttel kötelességévé, melyek azt azonban nem igen vették komolyan, legalább arra enged következtetni a tíz éven át az évi kimutatásokban ismétlődő panasz, hogy a legszükségesebb tanszerek is hiányoznak. A mintarajzlapok a helytartó tanács adta, de ezek sem voltak kielégítőek, a mint az a tanulók rajzaira évenként adott bírálatokból kitűnik.

Körülbelül mit rajoltak e rajziskolákban, következtethetni lehet egy jegyzékből, melyben tanító néhány mintarajzlap beszerzését kéri. Kért ugyanis a mértani testeket és situacion terveket az alaptalánulmányokkal (Anfangs gründen) az építészeti szakból az oszloprenget (Säulen stellung) és minden renndhez az ajtókat, ablakokat, kandelókat, keresztmetszet (Amriss) fényben és árnyékban, továbbá egyszerű polgári épületerveket, alparajzokkal és keresztmetszetekkel

kislapokon, levéldíszitmény (Laubwerke) nagyobb lapokon, levéldíszitmény kis lapokon alaprészetek-kel, virágrajzok nagy lapokon és virágrajzok kis lapokon, mint egyes virágrajzok. Használtak végre rézmetszeteket és sok egyebet is mintakül, de ezeket egy ízben mint eredeti mintákat (Originalien) elültötták és csak oly célból engedték ügyesebb tanulóknak bemutatni, hogy azokból gondolatokat merítsenek.

Ez intézetekre Bécsből gyakoroltak befolyást és érdekes a budai helytartótanácsnak 1787. évi aug. 16-ról keltezt egy rendelete, melyben értesíti a pécsi tankerület főgazgatóját, hogy Ó Felsége rendreutasította Schmutzert, a bécsi rajz-akademia igazgatóját, a miért és még mindig arrogálja magának a magyar rajziskolákra való befolyást mely meg nem illel; egyben elrendeli, hogy a rajztanítók ezentul a politikai helyi hatóság alá rendeltetnek; mindazonáltal a befolyás a későbbi időben sem szűnt meg teljesen, mert a helytartótanácsnak egy 1788-ban, szept. 5-én kelt leirata elrendeli, hogy ez eredeti (Originalien) vagy mintarajzok melyek a tanulóknak utánzásra kiadának, minden iskola részéről közvetlen a magas kir. magyar és erdélyi udvari kancelláriának feltérjesztendők, a tanulók rajzai azonban minden félév végén a magas

— Leticsem! mondá Sándor.

— Hanem halljad! tudod-e, ha megváltad volna, hogy azonnal lelételek volna? kérde az ezredes.

— Akkor ezredes úrnak Kampec lett volna; mondá elhalványodva de bátran Sándor.

— Mi az a Kampec?

— Az annyit jelent, hogy ha észrevett volna, hogy ezredes urat megváltam, — rögtön elváltam volna a nyakát is mindjárt.

— A nyakamat elváltad volna? kérde most már az ezredes elhalványodva.

Igen; mielőtt agyonlövetem magamat, védem is magamat.

Az ezredes elleppte a düh; homlokán egy nagy ér dagadozott; Sándor azt hitte, hogy az ezredes menten megüti a guta.

— Te! erédj a szemem előtt;

nyisd meg az üzletedet; engem is írj be kundsaftnak.

— Köszönöm, ezredes úr!

— Eredj!! kiáltá az ezredes, — és midőn Sándor elhagyta a terem fogai között morogta:

— Ezer szerencse! ez a magyar kamaz még elvágta volna a nyakamat; és kezével a gallérjához nyúlt.

★

Eperjessy Sándor megnyitotta üzletét. Midőn a városban látták, hogy Sándor az ezredeshez is bejáratos, tekintélyes emberré vált. Sőt kegyet keresték. A gróf jólrosszul köszörült a boltban.

Egy nagy ebédén, melyet az ezredes a cár születésnapja alkalmával adott, a vendégeinek elmondta azt a jelenetet, midőn legelőször borbélyával Sándorral

beszélt. Azóta aztán a városban csak Doktor Kampec néven ismerték — mert hát nehezebb is volt azt a hosszú magyar nevet kimondani.

Egyzer aztán az ezredesnek, ki időközben tábornokká lett, azzal mentette meg életét, hogy gyorsan kéznél volt és eret vágott rajta. Akkor aztán megígérte Sándornak, hogy kérjen magának egy kegyet — teljesíteni fogja.

Két hét múlva Péter gróf az ezredes által kiállított útlevelel szabadon elhagyhatta Lengyelországot — Budapestre költözött. Tíz év múltán a gróf visszakapta avar az orosz kormánytól.

Eperjessy Sándor pedig földhírtokos Kirnow-óban. Ez a Kampec doktor historiája.

Tihanyi Károly.

helytartó tanácsnak (Landesstelle) az illetékes hatóság úján beküldendők. A tanulók rajzait azután mindig a bécsi képzőművészeti akadémia tanárai bírálják el s a készletes bírálat mindenkor írásban kiadott az egyes iskoláknak. A pécsi rajzokra a bírálat többnyire kedvező s a bírálók azon reményüknek adnak kifejezést, hogy ez intézetben a kiltüztött cél valószínűleg el fog érni. A minta-rajzlapokat is Bécsből kapták az iskolák, de meg volt engedve, hogy a rajztanító is készíthetnek ilyeneket. Luk József pécsi rajztanító is készített ilyen minta-rajzlapokat, a melyekre névze a bécsi képzőművészeti akadémia építészeti iskolája megjelözi, hogy ezek minden tekintetben rendesek és célszerűek, megfelelő szabályok és alapelvek szerint szorgalmasan és tisztán vannak rajzolva, mint a hogy azok a bécsi akadémiában tanítottak, a hol Buk József is végezte tanulmányait és azokat elsajátította. A hozzászólott magyarázatokra névze azonban megjelözi az igazgatóság, hogy azokban a helyes írásra névze nagyon sok a kívánni való.

Milyen volt azonban az iparostanonok rajzoktatásának eredménye, arra névze bő felvilágosítást nyújtanak a bécsi képzőművészeti akadémia egyes bírálati, de különösen tájékoztató ez intézetnek egy kimerítő, az összes ipari rajzoktatásra kiterjedő bírálat, melyből tájékoztal a következőket mutatom be: . . . »Mily kevésbé megfelelő az eddigi előmenetel majdnem minden rajziskolánál, arról a több évi bírálat folytán szerzett meggyőződés már arra enged következtetni, hogy az úgy iránt mutatott ily érdeklődés mellett a jövőben sem várható jobb. Évek óta megjelöztetik, hogy a legtöbb beküldött rajz az augsburgi és más nem külön rézmetszetek másolatái és hogy ezek, de a többi is minden rendszer nélküli egymásutánban, alap, izlés és szabály nélküli összehordott chaost képeznek. A tanonok rajzai között előfordulnak diadalkapuk, színházak, szökőkutak, nagy oltárok, paloták, távlati rajzok, várak, gépek, melyek a tanulók, de egyáltalában az iskolák körét meghaladják, azoknak hasznára nem lehetnek, de a tanítóknak sem lehet arról fogalmuk,

mert megelösznek, hogy a tanulók azokat fáradsággal és mégis minden haszon nélkül utánrajzolják. Ily tárgyak lerajzolása már csak azért is haszon nélküli, mert az építészeti, mértani és mechanika minden részéről értebb ismereteket feltételeznek, és az azokhoz szükséges tantételek, szabályok és alaprajzok előbb sehol sem fordulnak elő, de elő sem fordulhatnak, mert ez iskolákra névze terjedelmeseke volnának, a mihez még az is járul, hogy mind e dolgok a legrosszabb izléssel vannak kiválasztva s így nemcsak, hogy alap- és haszonnélküliek, de a tanulók izlését még meg is rontják. De a szakadatlan intelmek dacára mégis mindig ugyanazon rajzok küldetnek be, sőt nem ritkán még rosszabbak is, miből az következtethető, hogy az iskolák nem rendelkeznek célszerű mintarajzokkal, abból pedig hogy a különböző rézmetszetekből is a legsilányabbakat választják ki, még az tűnik ki, hogy náluk is hiányzik az alapos, rendszeres képzés és minden jó izlés. — A tárgyak, melyek a jó izlés előkészítésére és az általános haszon érdekében ez iskolákban a rajzoktatáshoz felveendőek volnának az építészeti alaptanulmányai, mértani síkok és testek rajzolása, mérése és kiszámítása, az oszlopok, ívek, állások, egyszerű falusi templomok, vidéki városokban lelkész- és iskolaépületek, arányos uri és polgári lakházak, különböző gazdasági épületek, mint tanyák, magtárak, parasztházak, korcsmák, istállók és gyárak, azután különböző az építészeti és más az életben szükséges iparágak körébe vágó mintákat, mint ékítőműnyek festők, szobrászok, asztalosok, lakatosok fazekások, kőfaragók, rézöntők, ezüstművesek stb.-szére, továbbá különböző antiképműnyeket és virágokat, melyek sokféleképen alkalmazhatók és melyek pl. leendő művészek, különböző iparosok, sőt gazdatiszkeknél is előnyére válnának stb. »

Jellemző a hosszúra nyújtott általános megjelözésekben az a figyelmeztetés, hogy mindez nem azért lett elmondva, hogy a rajztanítóknak netán mellékkereset céljából maguk készítsenek mintarajzokat, mi természetesen azt a gyant

kelti, hogy a jó bécsi urak feltették a saját mintarajzaikat.

1806-ban a rajziskolák feléig kimutatásai már nem Bécsbe, hanem Budára voltak rendeltetve beküldendő. Érdekeseke a feléig kimutatások is, melyekből kiténik, hogy a rajziskolákban nemcsak iparostanonok, hanem a normál iskola felső osztályának, a latin iskola és katonai nevelőintézet tanulói is látogattak, természetesen csak azok, kik erre kedvet és hajlamot éreztek: de így van ez az iparostanonoknál is, mert ezek közül is csak azok látogattak, kik akarták, mert eleinte alig találunk 5-6 tanulózt és csak később emelkedik ezek száma 20-50-re, sőt 1825-ben már 111-et is találunk, kik között a legtöbb kőműves (27), kőfaragó (11), asztalos (20), lakatos (8), bádigos (15), kocsiyártó (10), takács (7) stb.

(Folyt. köv.)

Az amerikai zsir.

A zsir export üzlet, amely az előt, a pécsi benteseke egyik fő jövedelmi forrását képezte, a múlt évben nagy pangásnak volt kitéve.

Mint a pécsi kereskedelem és iparkamara múlt évről szóló jelentésében mondja: az amerikai zsir rendes piacainkról kiszorított s csakis előnyös üzleti összeköttetéseinknek köszönhetjük a zsir-üzletben elért mérsékelt eredményt.

Már az év elején jelentékeny zsir szállítmányok érkeztek a triestzi kikötőbe, honnét osztrák kereskedők közvetítésével addig uralt osztrák piacainkat elözönlötték s onnan bennünket kiszorítani igyekeztek, mi nekik nagy részben sikerült is, amennyiben a jóval előbb amerikai zsir ellenében versenyképességünket elvesztettük.

Az amerikai zsir látszat szerint a helyzetet mindaddig fogja urálni, míg sertésenyésztésünk és hizlalásunk a multban bír jelentőségét ismét vissza nem nyeri, ennek előérése azonban nagyon kérdéses, ha a tömeges amerikai behozatal továbbra is tart vagy esetleg még fokozódik.

Az amerikai zsir minőségére névze a hazuival nem mérközhetik, mert amaz többnyire csekély értékű növényi olajokkal van keverve; még

is dacára a 16 arany forintos vának a jelentékeny szállítási költségeknek, olcsósága mellett monarchiánknak elterjedt, ára a hazaihoz képest mindenkor 3-4 forinttal olcsóbb volt. Az itteni zsir ára a nyár derekáig 47 forintig vissza-ment, észre ismét 51 forintra emelkedett s az év végén 53 forinton kell.

A szalonna az év egész folyamán, különösen nehezebb három táblás, élénk keresletnek örvendett és a zsir árban sőt gyakran ezen felül is lett fizetve. Szalonnában is erősen versengyzett az amerikai behozatal.

Mintthogy az amerikai zsir behozatalt az érvényben levő nemzetközi kereskedelmi és vámserződésnél fogva ez idő szerint megakadályozni nem lehet, ezen bajnak legelőbb mérséklését oly formán véltük eszközölhetőknek, ha rendeléleg kimondatnánk, hogy az amerikai zsir (esetleg a román és "szorb" is) csak saját nére alatt hozható forgalomba és szigorúan tilva legyen, hogy egyes import kereskedők az amerikai zsirt tartalmazó hordókat leghaláltaják s azokat hazai, pécsi, magyary, zsir jelzéssel ellásik. Köz-feladomású lévén, hogy az amerikai zsir a jobb esetekben is csak 60-75% tisztá zsir, a fogyasztó közönség az amerikaiak jelzett zsirral szemben előreláthatólag nagyon tartózkodó lesz.

Még egyszer a vágécekről.

A pécsi kereskedelmi és ipar-kamara több mint 10 év óta minden esztendőben ismétli panaszát a vágé-járást ellen a kereskedelmi miniszterhez intézett évi fo-jelentésében, kérve ezeknek megrend-szabályozását. A sajtó alatt levő 1896. évre szóló jelentésben a pécsi kamara a vágécekről a következőleg emlékezik meg:

A külföldi, különösen pedig osztrák kereskedői utazók, a kik nem kizárólag mint a szerinti megrende-leséket gyűjtének, hanem kész árúkat hordva magukkal, azokat a szállodákban vagy házról-házra járva árúsítják, tavaly ismét nagy számban lepték el kamara terüle-tét. Ez türelten invázió, mert itt

reciprociatásról szó sem lehet, a mennyiben nem tudunk oly ma-gyarországi céget, melynek meg-bizoltja Ausztriában árúkat hordva megával, azokat szállodákban vagy házról-házra járva árúsítaná el s mert a külföldi, illetve az osztrák kereskedői utazók említett eljárása az Ausztriával kötött kereskedelmi és vámszerződés XIV. cikkébe üt-közik, mely csak azt engedi meg, hogy az egyik terület iparosai és kereskedői fel vannak jogosítva a másik területen gyártmányukat bizományba adni, fióktelepeket és raktárakat, ugyanazon feltételek alatt mint a belföldiek, állítani, megrendelése dolgozni, megrendelt munkát mindenütt végezni, megrendeléseket és aláírásokat gyűjteni és vételeket eszközölni. Árúknak házról-házra járva vagy szállodákban való elárúsításáról az egész szerződésben semmi említés sincs tétel, — tehát nincs megengedve, s feltéve, de meg nem engedve, hogy a szállodákban való árúsítás fióktelep- vagy raktártar-tásnak minősíteljen, vagyis tes-sék ugyanazon feltételeket mint a belföldiek teljesíteni, vagyis min-denek előtt minden városban vagy községben, hol a vendéglőben való árúsítás üzemi szándékoltatik, ipar-hatósági igazolványt váltani. Az árúknak a kereskedői utazók által házról-házra járva üzött el-adása pedig házalásnak nem te-kinthető, mert ők nem házalói minőségben járnak itt s különben az árúsítást nem a házalási sza-bályzatban előirt feltételek mellett üzik.

A pénzügyi m. kir. miniszterium-nak azon rendelkezével, mely szer-int az ilyen utazók III. oszt. ke-reseti adóval rovardók meg, a vi-szasságon éppen semmi sem lesz segítve. Illuzorius az egész re-jelet, mert abban ki van mondvá, hogy az adó kivétel és besze-dése akként történik, hogy a pénz-ügyigazgatóság adójavaslatla azzal kézbesítetik az illető utazóknak, hogy a javaslatba hozott adóössze-gét az állami vagy városi adópénz-tárba rendes lakhelyének bejele-nése mellett fizesse be, ahol annak idején a végleg megállapított ösz-szeg vele közöltetik. Az azonban nem tudjuk elképzelni, hogy a pénzügyigazgatóság az adójavaslat kézbesítése végett, különösen oly

helyeket illetőleg, hol pénzügyigaz-gatósági székhely létezik, hogyan fog a 24-48 órára ninespedett kereskedői utazó megérkezéséről s annak házalási szándékáról tudomást szerezni. Ide s tova egy éve áll fenn ezen rendelkezés, de tudnunk-kal ennek révén a házról-házra járva árúsító kereskedői utazóktól egy fillér adó sem folyt be a kincstárba s a jövőben sem fog befolyjni. Különben egy törvénybe üt-köző keresetnek csak elvben való megadótatása is az állam etikai hivatásával nem egyeztethető össze.

Az árúsításnak ily módja először is nem áll a közönség érdekében, kárt okoz kereskedőinknek, ellen-kezik törvénnyel és szerződéssel, tehát — egyszerűen betiltandó.

Különben az egész kérdés az ipartörvény 50. §-ának módosítá-sával könnyen megoldható lenne és pedig oly formán, ha kimondat-nék, hogy minden iparosnak (ke-reskedőknek) joga van egy saját, mint mások készterményeit annak lakhelyén, hanem azon kívül is az ország bármely helyén tartott or-zszágos vásárokon akár személyes, akár igazolt megbízott által el-adni, de nem áll jogában, hogy lak-helyén kívül akár minták előmu-tatásával, akár anélkül, másoknál mint szakmájába vágó árúkat ké-szítő iparosoknál vagy ily árúci-kek elárúsításával foglalkozó ke-reskedőknel gyűjtessen megrende-léseket és köthessen üzleteket.

Az egyes államok rendre sorra korlátozzák a házalást s különösen az utazó ügynökök házalását. Így legujjabbán Németország, Rumánia és Norvégia jelentékenyen megszo-rította az utazó ügynökök eddigi korlátlan házalását s illetve azt jelentékenyen adótatás alá vette; csak nálunk szabad a vásár, pedig nálunk volna leginkább helyén mi-nél előbb valamit tenni.

A házalásnak egy újabb nemével találkoztunk tavaly kamarai kerü-ltetünkben; és pedig akadtak vál-lalokból, kik esőtömögölt vett, vagy más uton beszerzett u. n. -párti árúkat-kocsira rakva fel-keresték a községeket, hol aztán dobszóval hirdették a -páratlanul kedvező vételi alkalmát s árúkkal (jobbára vászon, szövet és ruha-neműek) a község piacán, főutá-ján vagy községi kocsma udvarán ütöttek sátrót.

Az országos iparegyesület től munkaprogramja.

A kiállítási főjelentés ipartejesztési javaslatainak tárgyalása és lehető érvényesítésének előmozdítása.

A kereskedelmi és iparkamarák évi jelentéseinek, illetve a jelentések ipari javaslatainak rendszeres ismertetése.

A nevezetesebb új szabadalmaknak iparágankint való ismertetése a szabadalmi hivatalon e célra kijelölt t. tagjai és előadói által. (Hat előadás demonstrációkkal a különböző ipari csoportokra való tekintettel.)

A kiállítási ügynek minden téren való figyelemmel kísérése, iparosaink tájékoztatása a rájuk nézve fontosabb kiállítások felől s védelme a kiállítási szödelgésekkel szemben.

A munkaközvetítés ügyének tanulmányozása, az idevonatkozó anyagnak a kül- és belföldről való beszerzése és az ügy országos rendezésére vonatkozó javaslatok előkészítése.

Új szerszámok, kézi gépek, esetleg új anyagok ismertetése a m. k. technológiai iparmuzeumban és az érdekelte iparosköröknek ez ismertetésekre való figyelmeztetése és az előadások látogatására való buzdítása.

Betegsegélyző pénztáraink bajai, óhajai és kívánalmai s az ez ügyben kezdeményezett és alaposan előkészített betegsegélyző pénztári országos kongresszus megtartása.

Az ipartestületekkel való szorosabb viszony létesítése és az ipartestületi élet erősebb kifejlesztése; ezzel kapcsolatban az ipartörvényben kontemplált intézmények érvényesítésének, illetve ez érvényesítés előtöröltött akadályok kipuhatólása.

A többi rokon egyletekkel való belsőbb és állandó érintkezés biztosítása és az azok által folkarolt érdekeknek illetékes helyen való támogatása.

A munkáskérdés terén a bel- és külföldön felmerülő jelenségek figyelemmel kísérése és irodalmi uton való ismertetése.

A szakreferegens rendszeres havi jelentései és javaslatai:

a) az egyes iparágak terén fölmerülő nevezetesebb eseményekről;

b) a külföldi törvényhozások és a társadalmi tevékenység ipari kezdeményezéseiről és alkotásairól.

A Magyar szabadalmak védelme az e célból létesítendő állandó szakkbizottság által.

Szakképzési rendszerezése. Előjegyében vannak a következők:

Lukács Béla: a párisi kiállítás; Ráth Károly: a piszkos verseny megállítására vonatkozó német törvény;

dr. Deutsch Zsidor: Az osztrák új szabadalmi törvény; Rupprich Károly: Egy iparos-állami létesítésének első föltételei;

dr. Schreyer J.: az utazókra vonatkozó német törvény ismertetése;

dr. Soltész Adolf: A forgalomba hozott árúk számozásának jelzésére vonatkozó osztrák törvény tervezete.

dr. Horváth János: A strike mint vis major.

dr. Papp Dávid: szociális kérdésekről.

Bosnyai, Fekete, Kerpely: a kartelek különböző szempontokból; dr. Bambergér Béla: A francia törvényhozás ipari tevékenysége; Edvi Illés Aladár: A vas- és fémipar haladása;

Straub Sándor: Ujdonságok a villamosság terén;

Geszler József: A női konfekció ipar;

Gelléri Mór: A munkanévtől és a munkaközvetítés szervezése.

A szakosztályokhoz utalt s függőben levő ügyek tárgyalása és elintézése u. m.

Az iparvágányok ügye;

A gyufajár védelme;

Kerületi tanfolyamok létesítése; a magyar stílus lehető és fokozatos érvényesítése;

az iparosok érdekeinek védelme az építkezéseknél s erre vonatkozó mintaszerződés kidolgozása;

az uszortörvény hatása;

az ügyes iparnak képesítéshez kötése;

a képfaragó és szobrásziparnak képesítéshez kötése,

a karteltörvény alapelvi;

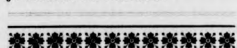
A hazai iparpártolás elvének folytatódásos és fokozatos érvényesítése az összes szállítókknál, to-

vább a kereskedelemben és a társadalom által; végre az e tárgyban megkezdett tevékenység (vasuti iparügyi bizottság, hadsereg-ellátás, kaszinók, kőrök tájékozása, s. b.) tervszerű folytatása.

Az új iparágak meghonosítása tárgyában a pesti polgári kereskedelmi testület és a kereskedelmi csarnok támogatásával megindított kezdeményezés kifejlesztése és a részletes tárgyalások megindítása.

A strike-esetnek mint vis majornak figyelembe vétele, illetve az e tárgyban a konzultációs utján gyűjtött anyag értékesítése.

Az egyesületi közlöny, a „Magyar Ipar” tartalmának és szellemi színtelenségének emelése szakirány bevonása által; továbbá a lap anyagi jóvédelmeinek fokozása.

Hirdetések

Jutányos áron fölvetetek a kiadóhivatalban.

VEGYESEK.

Még mindig szabadon. Az osztrák kereskedelmi miniszter körlevélben figyelemzeti az osztrák kereskedelmi és iparkamarák utján az iparosokat, hogy fel ne üljenek bizonyos Herceg Sándor nevű pécsi származású szőlőművelőnek, aki párisi és londoni kiállításokban való részvételre hívja fel őket s jó pénzért első rendű kitüntetésekkel helyez nekik kiltatásba. Mivel hivatalos jellegű kiállítás ez idő szerint sem Párisban, sem Londonban nincs, tehát övja a saját iparosait az osztrák miniszter, ne hogy felüljenek a szőlőművelőnek. Nálunk három éve garázdálkodik ez a firma, és ezokra megy azoknak a becsapott iparosoknak a száma, akik hamis érmeért és sohasem létező kiállításokról kapott hamis oklevelekért rengeteg összeget fizettek annak a harácsoló bandának, melynek egyik tagja éppen Herceg Sándor. Ez különös, hogy nálunk Magyarországon még az iránt sem történt intézkedés,

hogy azok az iparosok, akik imigyen be lettek csatva ezekkel a hamis érmekek, eltitassanak azok használatától. Ausztriában egy szabót, meg egy kalapos bűnteteket meg érzékenyen, amiért effele Hercegek által szerzett párisi érmet használtak a kabát vagy a kalap belésén, mint kifütyítést. No de addig jár a korszó a kútra, míg nyaka török s mielőbb bekerül ez a kompánia megérdemelt helyére — Illavára.

Alapítvány kézművesek és gazdák szövetése. A magyar izzó kézmű és földművelési egyesület kezdő kézműves-mesterek és gazdák részére, műhelyük, illetve gazdaságunk első berendezésére boldogul Pollák Márk és Babetta alapítványából több mint 100 — 500 frtj terjedő segélydját ad, melyre pályázatot hirdet. E segélyre csakis budapesti és nagy-kannizsa illetőségű, zsidó vallású mestermesterek és gazdák pályázhatnak, a kik születési, illetőség, szegénység és életelmélet igazoló bizonyítványaikkal felszerelt kérvényüket szeptember 30-ig az egyesület titkári hivatalához (VII. Danjanich-utca 48. sz.) küldjék be.

Az iparesarnokból. Szeptember hó 1-től kezdve az előrehaladottabb évszakra való tekintettel változás áll be a kereskedelmi múzeum állandó kiállításának látogatási idejében, amennyiben a kiállítás délelőtt 9 — 2-ig, délután pedig 3-tól fél 8-ig lesz nyitva; 5 órán túl a vilkamos kivilágítás miatt 20 fillér belépő díj fizetendő. A nyári szünidő leteltével a kereskedelmi múzeum igazgatóságára rendszeres zenei előadásokról is fog gondoskodni és pedig úgy, hogy naponként d. u. 5 órától kezdve egyes előadások tartatnak, azonfelül hetenként kétszer-háromszor sáthangversenyek lesznek, a melyekre nevezetesebb művészek és műkedvelők ígérték meg közreműködésüket a kiállított műzőgongonán, a Thék-féle zongorán, a tárlatban levő rendezéset Schunda Vencel hangversenyáros és programtűti elnök vállalta el. A programot legközelebb teszik közzé.

A Stella d'Italia e. „királyi” akadémia jelenévtől többé kevésbé illetékes közvetítők ismétlen ajánlataikkal magyar iparosoknak is, szükségességnek tartjuk tehát fölemlíteni,

hogy Olaszország Chieti városában létezett ilyenévi társulat, mely irodalmi jelleggel bírt és amelynek a múlt évben megtöltötták a „királyi” cím használatát. Négy évvel ezelőtt ez a társulat Florenchben főként létesített, amely iparosoknak is adogatta a „kölői alkotások -ra szánt érmekek megfelelő illeték fejében. Egy hazai iparos, akinek ezt az érmet Berlinből 40 frtért ajánlották fel, hozzánk fordult felvilágosításért és most szélesebb körök tájékoztatása céljából fölemlítjük, hogy a florensi „Stella d'Italia e. Akadémia” sem vehető komolyan és hogy az olasz kormány múlt évben ennek is megtöltotta a „királyi” Akadémia cím használatát.

A fény árnyai. Most, amidőn a német császár látogatása alkalmából ragyogó pompára készül az ünnepelő Budapest, sőtét hátteréről szolgál a fénynek a szocializtikus nyomor, amely az üres gyomor kétségbeesésével tiltakozik az öröm lármája ellen. Kedden tartották meg ebben az ügyben az első munkásgyűlést amelyről a Munkás Könyvmatos éjeli kiadása a következőket jelenti:

A Baross-utca 110-ik szám alatt népes munkásgyűlés volt ma este, a mely a fővárosban uralkodó drágasággal foglalkozott. Elnökké Ihász Sándort, jegyzővé pedig Vass Mihályt választották meg. Szónokok Hübisch János, Martincsek Sándor, Ditz József, Czínder Károly, Schreier Béla, és Babina Géza voltak, akik panaszkodtak a miatt, hogy a fővárosi tanács, amelynek érdekében kellene állnia, hogy a szegény emberek öleső eleséget biztosítson, százezerreket dob ki a német császár fogadására és katonádsíra. A német császár sítükezní fog a nagy fényben, mely őt körülveszi, de a míg ő körülé csoportosulnak a tényérnyalók, addig ezer és ezer ember éhezik a nagy adó és a drága élelmiszer miatt. Am tény, hogy a kupahtanács határozatát végre fogják hajtani és a császár kivilágítással fogadtatja, de az éhező munkásnép sem fog elmaradni, hogy a császárt ő is illő fogadtatásban részesítse. Csakhogy ettől a fogadtástól borsódzik majd a polgárság háta. Babina Géza végül azt indítványozta, hogy mindenki önkéntesen adakozzék a gyű-

lés költségei javára, mert a gyűlést a belügyminiszter eltiltotta. Erre a munkások 8 forint 1 krajcárt adtak össze, a melynek felét a sztrájkoló kömüveseknek küldik meg.

El kell itélni a munkásoknak ezt az akcióját, amely tapintatlan és célszerűtlen a legnagyobb mértékben, sőt felhívjuk a hatóságokat, hogy minden törvényes eszközzel megakadályozzák a német császár budapesti tartózkodására tervezett szocializtikus tintetéseket, — mindazonáltal nem hallgathatjuk el a legkésőbb szemrehányásokat, a melyekkel Budapest fő- és szék- város tanácsát illetünk kell. Már hetek óta a legiriztosabb drágaság uralkodik a főváros területén, a szegény ember egyre több pénzt kénytelen kiadni és egyre kevesebbet húst lát a füzékjában, a nép helyzetét csunya módon kiaknázzák, — és a fővárosi tanács megelégszik a referádákkal, a nélkül, hogy valami történék. Hát ki felelős azért, ha a legszerencsétlenebb módon a legrosszabb alkalmokor, éretlenül fakad fel a gyűlölet kelevénye.

Az iskola-üzlet megrendszabályozása. Sok tiszteletreméltó kivétel magániskolától eltekintve, sok olyan magántanintézet van Magyarországon, amelynek bizonyítványait borzongással fogadják az iskolákban, minthogy régi usz ezekben az intézetekben, hogy bárkit átengednek a vizsgán, ha fizet. Ezeknek az iskolautéleteknek természetesen ellensége minden valamirevaló pedagógus, sőt maga a közönség is, amely szintén úgy szereti a gyermekek kezében látni a bizonyítványt, ha valami kis tudás is jár vele — és egymást érte a sok panasz. A panaszok és feljelentések nem is maradtak eredmény nélkül, mert a közoktatásügyi miniszter egy rendelettel véget vetett az e téren már az elfajulásig menő visszaéléseknek. Az összes tanfelügyelőkhoz rendeletet intézett ugyanis a miniszter, melyben meghagyja, hogy a magántanítéteknél ezúnt nem egyszerű, hanem évenként csak egy vizsga lehet magánvizsgákkat tartani, amelynek vezetésére a miniszter fogja a vizsgálobizost kirendelni. Erendelte továbbá a miniszter, hogy abban a városban vagy tan-

küretében, ahol községi vagy állami iskola van, magániskolákhoz nem adnak ki vizsgaengedélyt; ahol pedig nincs sem állami, sem községi iskola, onnan csak a legközelebbi községi vagy állami iskolához lehet csak vizsga engedélyt adni, de magániskolához nem. A miniszter ez intézkedését nagy megnyugvással fogadják majd a szakkörök és a közönség is.

A kivándorlók ügyelmébe. Amerikában nagy számu olyan társulat létezik, mely ágyúknökei által mindent elkövet, hogy Európából különösen a tőkével rendelkező földműveseket kivándorlásra s ingatlanok megszerzésére bírja. Ezen célra az említett társulatok egyes vidékekre felhívásokat, néha képes ismertetőket küldözgetnek, melyek a fényes viszonyokat egészen más szímben tüntetik fel, így ezen leírások elhallgatják azt, hogy a megvett területek legtöbb esetben ösérdekők állanak, melyek kiirtandók és nehezen művelhetők, hogy két-három év múltán a kenyeret szűken megteremtjük, hogy közelben semmiféle mellékfoglalkozásra kilátás nincsen, hogy a kivándorlóknak szereszen munkásokkal kell versenyezniök, kikkel szemben pedig a versenyt felvenni nem képesek. Ilyesmiről, valamint ezekhez hasonló hátrányos körülményekről nem szól az ismertetés. Ezen képes ismertetősek tehát csak arra válnak, hogy a kivándorlókat a végromlásba juttassák a nélkül, hogy az említett társulatok a kárvalottaknak kárpótlást vagy védelmet biztosítanak. Így számos eset van rá, hogy az országból kivándoroltak 1—1½ évi erös és neheze viszonyok között néhány ezer forintnyi tőküket a jelzett körülményeknél fogva elvesztvén, tönkre mennek. Emélfogva a belügyminiszter a kivándorlási rendszérközök figyelemzettai, a reájuk váraközó veszélyekre.

Német gazdaszűn. Jóizlésű magyar ember ma már ipari cikkeket sem vásárol külföldről, mivel, hála istennek, itthon is kapunk olyant, amint idegen országok készítenek. Annál nagyobb a megütözésünk, amikor idegenben szerzett osztrák-fajta tameröt akar alkalmazni egy törlémszett magyar város egyik tanítézte. A hivatalos lap tizen-

hatodik számában a kolozsvári nőipar egyesület választmányának megbízásából báró Wesselényi Istvánné elnök és Poleer Rezső tükár pályázatot tesznek közzé, mely szerint a kolozsvári államilag segélyezett magyar tanylevű nőipariskolánál ruhaszabásztai tanítónei állásra csakis olyan tanítónei pályázhat, aki a bécsi Schach Vilmos-féle ruhaszabásztai tanfolyamot sikeresen elvégezte és ezen intézettől oklevéllel bír. E tény feletti való felülbörödésünk annál nagyobb mivel száz meg száz pályázó akad, ki az állam által Budapestben fenntartott nőipariskolából nyert szabásztai oklevéllel bír. Hiszszük, hogy a kolozsváriak ezt a szégyent lehetelenné teszik.

Az ezredévi kiállítás érmei. Bár papirosn minden egyes iparos által már átvétetett, akik a mult évben megtartott ezredévi kiállításon kitüntetés nyertek; a valóságban azonban nincs Magyarországon egyetlen iparos sem, aki fel tudna mutatni egy ilyen kiállítási érmet. Tudunkkal az 1896. évi ezredévi kiállítás igazgatósága is fozlaltattak t a kamarák most a kereskedelmi miniszterhez terjesztik föl azt a sok nap-nap után beérkezö sügétést, mely a nekik odaítélt kiállítási érmeinek fényleges kiszolgáltatására vonatkozik.

Köteles-e a munkaadó iparos a segéd munkakönyvét kiadni? A mindennapi életben gyakran fordul elő az az eset, hogy az iparosmester, ha segédje valami okból a szolgálatból átvonni akar, visszatartja ennek munkakönyvét és így közevete meggátolja azt, hogy a segéd mindaddig, a mig vele nem egyezkedett, másutt keresethez jusson. A segéd, a ki sem a jog, sem a gyakorlati élet téren nem bír kellő járassággal, rendszerint megpuhul az ékként melléne szeggett revolver láttára és engedett mestere kívánságának. Voltak azonban egyezsek, kik perre vitték a dolgot. A budapesti kir. törvénszék felelbezési tanácsa is tárgyalni nemrégiben egy ilyen pört, a melyet a segéd indított gazdája ellen, és a tanács 341/97. sz. a igen helyesen, azt az elvi jelentőségű határozatot hozta, hogy az ipartörvény 106. §-a értelmében a munkaadó iparos a segéd munkakönyvét kö-

teles kiadni, tekintet nélkül arra, hogy jogos-e vagy jogtalan a kilépés; mert a munkaadónak, a mennyiben a segéd ellen valami követelése van, módjában áll ezen jogosnak vélt követelését az említett törvény 141. §-a értelmében a bekeztelt bizottság, illetöleg a 176. § értelmében az iparhatóság elött érvényesíteni. A könyvet azonban visszatartani jogában annál kevésbbé állhat, mert munkakönyv nélkül a segéd újabb alkalmazást nem is kaphat. A mennyiben tehát a segéd munkakönyvét a munkaadó jogellenesen visszatartotta és ezen jogellenes cselekmény folytán a segéd újabb alkalmazást nem találhatván, kárt szenvedett, kétségtelen, hogy a munkaadó a segéd kárának megfizetésére köteles. Azt hiszik, hogy ez a határozat a jövőben nagyon sok pörökösödés elejét fogja venni.

Tejkereskedök gyűlése. Közel kétszáz ember gyült össze mult hó 29-én a fővárosba tejkereskedökből és gazdákbal az üllö-túri Közlekedési nagyteremben, hogy közös érdekeik istápolásával, az ugynevezett szokványök megállapításával és a termelés rendszerességének meghonosításával az egész teigazdaságot reformálják. Az értekezleten képviseltette magát a «központi tejesarnok» és a «Gazdák Tejegyesülete» is. Elönnké egyhangulag Jozeszyk Pált választották meg, a jegyzöséget pedig Tusák Sándor vitte. Az első felszólaló Tusák Marcel volt, aki a tejkereskedök nevében azt fejtegette, hogy jó részt a termelök az okai az ésszégstelen kereskedelemnek, mert akkor, mikor a tejszükséget legnagyobb, legkevesebbet szállítanak. Ez a produkció rendszertelenségének következménye és rámutat azokra a módozatokra, melyek az összhangot a jelenleg egymás érdekei ellen küzdö csoportok között létrehozhatnák. A vitában részt vettek Klein Adolf, Bálintfy Pál, Lovag Zaleszky Jenö, Geiger Ferenc birtokosok, mire dr. Holl József tükár felolvasta a két csoport között köteendő szerződés pontozatait. Ennek a megvitátását azonban az értekezlet egy tíz tagú bizottságra bízta, mely az átdolgozást és megvitátott szerzö-

dést aztán a legközelebb tartandó értekezlet elé bocsátja elfogadásra. Ezzel az ülés véget ért.

A barsi sertéskivitteli piac. Mint lapunkat Barstelepről értesítik, a barsi állami sertéskivitteli piac létesítése gyors léptekkel halad a megvalósulás felé. Lipthai min. tanácsos előterjesztésére szóbeli tárgyalásokat folytattak az ügyben az osztrák kormányval, mely pontokon tekiüdötték Speck Bernát helyigminiszteri osztálytanácsost, helyszíni tanulmány céljából. Fogadására az alkalmommal Barcsan egybegyűltek Biedermann Ottó lovag, mint a barsi sertéshizláló r. t. elnöke, Bors Emil dr., Dörner Samu, Ivánkovits István, Ifj. Kammerer Ferenc, Nádossyék, Piszár Lajos, Psík Lajos országgyűlési képviselő, Spur István mérnök, Stern Adolf, Széchenyi Ferenc gróf, Tassy Elemér, Weisz Jakab és a környékbeli bérlokés érdekeltek. Az osztrák miniszterium küldötte kijelentette, hogy Bars, mint nagy vidék központja és a déli vasutnak lécs után legjelentősebb forgalmi helye, mintegy praedestinálva van az állami felügyelet alatt álló sertés exportpiac létesítésére, kijelentette egyezsersmind, hogy nagy szükség van ezen piac létesítésére, és a megvalósításját a tervekelt, melyek szerint a kivitteli sertéslepel létesítmény olyan mintatelep lesz ez a miyen Ausztriában csakis Biatalban és Krakóban van és a melynek tanulmányozására kilőfőlről fognak szakemberek Barcsra jönni. Rövid néhány hét múlva előreláthatólag olyan stadiumba jut az ügy, hogy a szerződéses a kormányok között aláírhatók lesznek, mire a barsi sertéshizláló r. t. hozzááll a szükséges költség előteremtéséhez és evesből 100.000 forintnyi új részvényt fog kibocsátani. A magyar kormány képviselőleiben Faragó Lipót műszaki tanácsos, Mackoldy Sándor egészségügyi felügyelő és Ruisz Gyula gazdasági felügyelő adták meg az osztrák szakközönek a szükséges felvilágosításokat. Az utjások közül melyek nem fogják változtatni ahizalada eldőlje mellett, föllelmitjük, hogy orvosi felügyelet mellett egymástól kello távolságban, külön épületben lesznek elzárva az egészséges és külön a beteg sertések. Ott, hol az egészséges sertések lesznek elhelyezve, vesztőgáz soha sem alkalmaztatik,

innét szabad lesz minden időben a szállítás akkor is, ha a vidéken vagy a megyében a sertésvész uralkodik. Az elszállítandó lelt sertések részére külön hűtő épület létesül, homnét a hus a legmelegebb időben is bátran szállítható, anélkül, hogy az romlásnak lenne kitéve. A trágyát nem hordják el, hanem azt összegyűjtve a hizalada gazdasági céljaira használja fel; egy külön gödörbe helyezik s ott vízzel hígítják; a víz piszkos részével szótágazó csöveken a hizalada tulajdonát képező 100 hold termőföld lesz öntözve, a víz tisztább részét pedig külön csövön a Irá-vába vezetik. A hivatalos helyszíni tárgyalás befejezése után bankettet adtak a barsiak a miniszteri több zetek tiszteletére, melyekben több fölkészöntöben emlékeztek meg a kölesönös osztrák és magyar gazdasági érdekekről, majd Bors Emil dr. a bankett színhelyén zongorát fedezvén föl, művészi játékával hangversenyt rögtönzött, melyre sokáig fognak visszaemlékezni az ott jelen voltak.

Megbüntetett keresmáros. Érdemes borhamisítási ügyben hozott ítéletet a helyigminiszter. Grosch Sándor kismányoki keresmárost a völgyégi járás orlény főszolgabírája vízzel föleresztett bornak forgalomba hozatala miatt, az 1893. évi XXIII. t. c. 5. §. b) pontja alapján 25 frt pénzbüntetésben, nem fizethetés esetében 3 napi elzárásban, s 278 liter bor értéke címen 41 frt 70 krnyi összegnek Kis-Mányok község szegénypénztára részére való megfizetésében, továbbá a helyszíni vizsgálat alkalmával fölmerült 9 frt 4 kr. eljárási és 38 frt 7 kr. chemiai vizsgálati költségekben elmarasztalta; ezen ítéletet II. fokban az alispán, s most III. fokban a helyigminiszter is jóváhagyta, a hamisított bort pedig megsemmisítette.

Bő istenálás. Nyolc gyermeke volt már Kotha Vince muraszredai helyi kovácsmesternek, a kiket, ha szegényesen is, de becsületesen el-tartott két keze munkájával. Leg-utóbb azonban ismét rászálolt a gölya a derék mester házára s addig kelepelgetett, míg nem a család megszaporodott. Isten neki, gondolta a gazda, a hol nyolcan vannak, ott jut hely a kilencediknek

is. Csakhogy nem egyet, de kettőt jelentett a hába. Az se baj, okoskodott tovább, inkább páros, mint páratlan. Pár pere múlva ismét jelenti a hába, hogy nem is kettő, hanem három. De már erre letette mester uram a pörölyt s föltekintett a magas egekre. Látszott a szeméből, hogy azt kérdi: uram, lesz-e már ennek vége? Pedig nem lett, mert még egy negyedik apróság is jelentkezett. No már ez egy kicsit sok a jóból, sóhajlt fel a mester, izadt tarkóját simogatva s azt kezdte hányni-vetni a fejében, hogy lesz-e most már ennek az épen egy tucat gyerek kenyere. Azzal befordult a kis kamarába, megnézni az új honpolgárokat. Bizony azok négyen voltak. Három leány, meg egy fiú. Egészségesek mind, mint a makk, s hla láten az anyuknak sínes semmi baja. A mint nézegeti a kis poronyokat gondolataiba merülve, a felesége szavai riasztják föl. Ne busjál apuk, hiszen vannak még a világon jó emberek, a kik majd gondoskodnak rólunk. Az apa arca egyszerre felderült. És csakugyan vannak. Közei s távoli szomszédok egyre hordják az enni és innivalókat. Jöszövény anyák jönnek felváltva megszoptatni a kicsinyeket. Valóságos bucsujáróhely lett a kis ház. Mikor ezt látta Vince mester, vidáman így szólt: Hiába, a szentírás igazat mond: a ki gondoskodik az erdek madarairól s felrubázza a lilomokat, nem hagyja el az ő kicsinyeit sem.

Ectegyárosok értekezlete. Az ország minden részéből összegyűltek ectegyárosok értekezletet tartottak mult hó 27-én a fővárosban. Polák Lajos (Miskolc) indítványára Zwack Lajos választották az értekezlet elnökévé. Napirendre került a vasuti szállítás kiltátsba helyezett dráuitása. Sugár Ignác, a miskolci kereskedelmi kamara titkára az indítványára értekezlet abban állapodott meg, hogy a kereskedelmi miniszterhez küldöttséget meneszt, amely egy emlékirat átnyújtása mellett kérti fogja a vasuti díjtételek fölemelésének mellőzését. Kimondotta továbbá az értekezlet, hogy az ország ectegyárosai egyesületet alapítsanak s a tovább teendő megbeszélésére egy tizenhat tagu bizottságot küldött ki, amelynek tagjai lettek: Zwack Lajos,

Braun Arthur, Engl Hugó Budapestről; Pollák Lajos, Bródy Lajos, Schwarz Sándor Miskolcra; Raaber Stern Mór, Kántor Izidor, Reiser Simon Újvidékről; Hoffmann Ignác, Guttmann Izidor, Szombathelyről; Hochsinger Sándor (Csáktornya), Reich Mór (Arad), Hermann A. (Varasd), Trebitscher Gyula (Mohács) és Trebitscher Dani (Pécs.)

A kolozsvári kereskedelmi és

iparkamara augusztus 25-én Weisz

József elnöke alatt teljes ülést tartott. A kamara a kereskedelmi miniszter felhívására elhatározta, hogy készséggel vállalkozik arra, hogy az 1900. évi párisi kiállításban való részvétel ügyét a maga részéről is minden erejével előmozdítja. Vállalkozik továbbá arra, hogy az alsófokú kereskedelmi iskolák számára kiadott újabb szabályrendelet életbejuttatását területe alkalmas pontjain a lehetőleg támogatja és ellenőrzi. A kartellügy rendezése érdekében a kamara csak akkor foglalt állást, ha a megkérdészt vállalatok nyilatkozatai beérkeztek. Azok feloldozására külön bizottságot küldt ki. Hozzájárult a kamara a soproni társkamara azon felterjesztéséhez, a melyet az országos statisztikai törvényjavaslat módosítása ügyében az országgyűléshez intézett. Hasonlag pártoló felterjesztéssel támogatja a pozsonyi társkamara-nak a Dunával kapcsolatos esatornák kiépítése ügyében készített emlékiratát. A postatakarék-pénztár igazgatóságának a cheque-és clearing-forgalom emelése érdekében tett megkeresésére készséggel küldte meg a kamara ana cégek jegyzékét, a kik a forgalomba bevontatás s az intézmény ismertetésére javaslatba hozta a szóval és írásban történő oktatás ismételt alkalmazását. Ezeknek közölnöhöz az eddigi siker is, a mely még nagyobb lenne, ha módját találná az igazgatóság az utalványok kifizetésének, vagy átutalványozásának idejét meg rövidíteni. A miniszter felhívása következtében figyelmeztette a kamara az iparosokat arra, hogy ismétetlen előfordult kijátszások kikérüléseért forduljanak a kamarához felvilágításért a külföldi kiállítások megbízhatóságát fel, mielőtt abban résztvennének. Az elnökség közleményeiből fölemlíthetők, hogy a miniszter felhívására a múlt évi

gabonatermésből becslések és tudakozások alapján összeállította a folyó évi július 30-án a kerülésben található készletek mennyiségét, hogy a miniszter a kamara felszólására intézkedett az iránt, hogy Besztercén magyar nyelvű tanonciskola is szerveztessék, hogy a magyar kereskedelmi muzeum e hó 5-én történt újabb megnyitási ünnepélyén a kamarát a titkár képviselte, hogy a vándoraktárak és kereskedelmi utazók tulkapásai ellen tett felterjesztését a kamarák közül eddig a győri, besztercebányai, miskolci és pozsonyi támogatta, hogy a kereskedelmi miniszter kijelentése szerint az üzleti titkok védelméről az igazságügyi miniszter a büntetőtörvény módosítása folyamán kíván gondoskodni, hogy a kamarák által közösen tervezett boszniai tanulmányutat a pécsi kamara ez évről elhalasztotta.

A haldokló lutri. A kis lutri agonizál. A héten az utolsó húzás. Nem lesz értelme és értéke többé, ha számokat álmოდunk. Az egypti-tombi álmokonyvekkal nem lehet többé üzletet csinálni. A líbapceseny-e-évés, a mi jó dolog, haszntalanul jelenti ezután az 53-at; a lidérenyomás, a mi nem éppen jó a 11-et; számokkal többé nem lehet ternót, kvaternót és kvinternót ütni. Még egyszer nézhetünk csak vágyakozó reménnyel Buda, Bécs, Lemberg, Brünn, Prága, Temesvár és Nagy-Szeben volt lutriszékelyek felé; ezek a helyek is a jövőben csak olyan szürke köznöcsöses városok, mint a többiek, a hol sohasem huztak ki kvinternót. A jövő Farkas Menyértjeinek hiábavaló az ügyessége és a szerencseje, nem leszen értelme többé a szerencsekerékkel való manipulációnak.

A lutri multja elég nagy és elég változatos. A mult században találták föl, a kétes értékű, de jövedelmes üzletek virágzatakában, Párisban az első lutrikat XV. Lajos király alatt az Cassanova Jakab csinálta, a ki szerette a szerelmet, de a pénzt sem vetette meg. A mult században nem is volt rossz gondolat az ember ösztönzésére és kapzsizására spekulálni, a mint hogy nem rossz ma sem. A találmány gyorsan nagy népszerűsége

vorgódott s elterjedt Európaszerte. Kezdetben magánosok bérelték az államtól a lutrit s a maguk kezére dolgoztak. Rövid időn azonban az állam rájött, hogy jövedelme-sőbb házi módon kezelni; mert a kockázat a jövedelmenből hasonlítva, aránytalanul csekély; befektetés nem kell hozzá semmi; jó és rossz egyaránt jövedelmez; mert az okos ember sohasem fut oktatlanulab a szerencse után, mint szorullóságában, a mikor takarékosnak kellene lennie.

Megilletődéssel nézzük a lutri haldoklását, bár nincs okuk a könnyullatásra. A mult idők egyik olyan intézményé volt benne a sirba, a mely nem érdemelte meg népszerűségét, a melyet bátran lehet visszalétnésk, szándékos kifosztásnak nevezni. Tévedésk az azonban, azt hiven, hogy társadalmunkban nem lesznek sokan, a kik vesztét megsíratják, a kik a lutri életét a szegény ember ellen intézett merényletnek gondolják.

Edes dolog volt jó reménység fejében az államkincstárba hordani filléreinket. És hortduk is szorgalmasan. A lutrizás némely országban társadalmunknak nem is szenvedély volt, de mánia. Vigaszalodjunk. A kincstár gondoskodott a lutri utódjáról. Az osztályorsjáték nem jobb, nem erkölcsösebb intézmény elődjénél. De jóval drágább. Adozni tehát még jobban adozhatunk annak reményében, hogy a szerencse egyszer felénk fordítja deres arcát s akkor forintjankért százezreket, talán éppen milliót kapunk.

Ajándékozás e vagy adás-vétel? A kir. járásbírósgy felperes keresetnek helyt ad s kötelezi alperest, hogy 10 ft tőkét, ennek 1897. évi május 28-ától járó 5% kamatát és 1 ft 40 kr. helyközséget 8 nap alatt különben végrehajtás terhe mellett fizessen meg. Felperes előadásából kitűnik, hogy f. é. május 28-án G. E. (urhölgy) alperessel együtt utazván, ez illatszerek leendő vásárlásáról tett említést. Felperes, a ki parfümárunkban utazik, elővette kézi bírórájban s mintakát mutatott felperesnek, kínálta neki egy üvegesét: — Méltóztassék.

Alperes, kinek nevét és lakását felperes tudta, egyszerűen azt kér-

dezte, hogy vajjon jó minőségű-e? s elette az ívegesét. Felperes a díjat nem kérte, mert alperes az árát nem kérte; számlán akarta tehát közölni vele, a mi. é. június 7-én meg is történt. Alperes elismeri, hogy említett tét parfümről s eladja, hogy felperes őt megkínárván, elfogadta az ívegesét mint ajándékot. Csak akkor tudta meg alperes, hogy az illatszert felperes nem ajándékképen adta, mikor a számlát kézhez vette. Mint-hogy alperes beismeri, hogy maga tett említést az illatszerekről s felperes ennek folytán ajánlotta fel árját, nem tehető fel, hogy felperes, kinek az ajándékozashoz joga sem lehetett, minthogy az árú másnak tulajdonát képezte, mit alperes is tudott, ajándékképen adta az illatszert alperesnek.

Alperes tehát marasztalando volt.

Az állatorgalmat korlátozása.
Az osztrák császári királyi belügy-miniszter szeptember hó 3. kezdődő érvényességgel a következő intézkedéseket léptette életbe:

I. Ragadós tudalób miatt a szarvasmarhának Ausztriába való bevitelle Magyarország következő törvényhatóságainak területéről tilos: Vármezyék: Arva, Liptó, Nógrád, Nyitra, Pozsony (Csallóköz-sziget területének kivételével), Szepes és Trencsén. Város: Pozsony. Ezen törvényhatóságok területéről a szarvasmarhák mindazonáltal a bécs-szt.-mari esztörtéki és szombati vesztésvárosokra, azonnali levágás céljából bevitelők.

II. Ragadós száj- és körömfájás miatt a sertéseknek és kerdőzöknek (szarvasmarhák, juhok és kecskék) Ausztriába való bevitelle Magyarország következő törvényhatóságainak területéről tilos: Vármezyék: Alsó-Fehér, Arad, Békés, Hunyad, Nógrád és Torda-Aranyos. Városok: Arad, Debrecen, Kolozsvár és szeged. A ragadós száj- és körömfájás miatt az ausztrai forgalomból kitiltott fentebbi vármezyék járványmentes községeiből származó egészséges szarvasmarhák a bécs-szt.-mari vesztésvárosokra az 1896. évi augusztus hó 5-én 48.644. szám alatt kelt itteni körrendeletben foglalt feltételek melmindazonáltal továbbra is bevitelők.

III. Sertészsé miatt a sertések bevitelle Ausztriába a következő

törvényhatóságok területéről tilos: Vármezyék: Abauj-Torna, Alsó-Fehér, Arad, Bács-Bodrog, Baranya, Békés, Bereg, Bihar, Borsód, Brassó, Esztergom, Fejér, Gömör-Kisont, Győr, Hajdu, Heves, Jász-Nagykun-Szolnok, Kis-Küküllő, Kolozs, Komárom, Krassó-Szörény, Maros-Torda, Moson, Nagy-Küküllő, Nógrád, Nyitra, Pest-Pilis-Solt-Kiskun, Pozsony, Somogy, Sopron, Szatmár, Szeben, Szilágy, Szolnok-Doboka, Temes, Tolna, Torda-Aranyos, Torontál, Udvarhely, Ung, Vas, Veszprém, Zala, Zemplén és Zólyom. Városok: Arad, Baja, Debrecen, Kassa, Kecskenémet, Komárom, Kolozsvár, Pancsova, Selmec-Béla-bánya, Sopron, Szabadka, Szatmár-Németi, Szeged, Ujvidék, Versec és Zombor.

Eltérhetetlen tükör. Praktikus találmány híre érkezik Amerikából. Ott ugyanis sikerült oly tisztán átlátszó celluloid-lemezek előállítását, a melyek az íveget pótolják. Egy ilyen celluloid-lemezre kenderesöt raknak s beborítják egy másik celluloid-lemezzel. Ilyenformán olyan tükröt készítenek, melyek elül-hátul használható és soha el nem török.

Idegen pénznemek beváltásáról. Gyakran történik meg mostanában, hogy idegenek jönek hazánkba, akár időtöltés, akár egyes intézményeink tanulmányozása céljából és akkor nemcsak Budapest fő- és székvárost látogatják meg, hanem Magyarország különböző vidékeit is. A hozzánk érkező idegen tudvalevőleg, mihelyt a monarchia határát átlépte, siet hazájából hozott pénzmeneké egy részét a mi pénzünkre beváltani, hogy nálunk könnyen boldoguljon, de csak annyit vált be pénzéből, a mennyire számítássa szerint — ha csak megközelítőleg is — szükség van. Ilyen előzmények után utnak indul országunkban minden irányban és bizonyos — hála hazánk természeti szépségeinek — nagyon gyakran megcsik, hogy az idegenek akaratlanul is tovább kell itt vagy amott tartózkodnia és éppen ilyen alkalommal szokott megtörténni, hogy a mi pénzünk, a melyet országunkban jövekről beszerzett, elfogy és csak márkái, a melyeket magával hozott marad-

tak meg. Ilyenkor aztán — tegyük fel, hogy Dombóvárra vagy Siklóásra tévedett az idegen — úgy jár, mintha börtönben volna, éten, szomjan. A vendégös világrt sem fogja az idegen pénzen való fizetés elfogadni, a kocsis vagy a vasuti megítárák meg eo ipso nem és így kénytelen az idegen magát addig fogolyának érezni, míg végre hosszú keresés és nagy megerőltetés után sikerül neki oly egyént (csakis kereskedő teszi akkor is) találnia, ki megkönnyít rája, de a helyes árfolyamok tudása híján, vagy önmagát, vagy az idegent rövidíti meg. Nézetünk szerint tehát nagyon idős volna, ha egyik vagy másik fővárosi pénztévezet ilyen eset kikérülése végett — megszívlevve az itt elmondottakat — összeköttetésbe lépne eme hiányok orvoslása céljából azon vidéki városok takarékpénztáraival, esetleg kereskedőivel, a melyek bank- és váltó-üzletet nélkülöznek és biztosra veszem, hogy ha az idegenek ilyen aggodalmak nélkül fognak nálunk utaztatni, hogy akik évről-évre csak emelkedni fognak hazánkban az idegenek száma. A bankok részéről való megoldás nagyon egyszerű, a mennyiben csak azt kellene megtenniök, hogy az ezen célra kizemelt takarékpénztárnakra vagy hétérd-hétre megküldenek a hivatalos és hiteles pénztévezetők jegyzékait és az ennek alapján vidéken beváltott pénzeket egy kis % leszámitásával az illető megbízottaktól átvennek. Oszintén fogunk annak örüdeni, ha eme eszmének az érdekeltek körében kellő méltánylást fog találni és azon lesznik, hogy ezen intézményt mindenkor tőlünk teltetöleg támogatassuk.

Dél-Amerika gabonája. Az Océanon tuli gabonatermesről csak most érkeznek az első hivatalos kábel-sürgönyök. A gabonatermes átlag a közepesnél jobb, s így a fele kivitelre kerül. Mivel pedig Európában nagyon gyenge volt a termés, az amerikai buza az őszutóra le fogja nyomni az európai piacokon a buzaárakat. A mostani hausse tehát novemberig tarthat, amikor bekövetkezhetik a buzaárak rohamos hanyatlása, a baise. Amerikában még most aratnak csak, s míg a buzá Európába szállíthatják

két hónap is beletelik. A budapesti könyvnyomtatás délamériai kábel-sürgönye különben szó szerint a következő: Buenos-Ayres, szept. 1. A »Diario« szerint a várható gabona-termés husz millió hektoliterre rug, ebből 10 millió hektoliterrel kivételre. — Magyarország gazdáinak azonban nincs mit tartaniuk még néhány hétig, mert amíg az amerikai buza ideérkezik, addig jó áron tulajdonosok a buzakészleteiken.

A csöngetés. Nem szólal meg már a csengő a peronokon és lármás zengésükre nem rezzennek össze az apró-cseprő cókókkal utazó ideges vén és sohasem véntülő hölgyek és a hűsöspákás, álmos szemű utazók. Mikor elkövetkezik az idő, hogy a vonatnak el kell indulni, a kalauzok jelt adnak egymásnak és a mozdony egyet sípol és megindul a vonat nélhez zakatolással. Mindez csendben történik meg, olyan csendben, hogy sokan, akik a menetrend számlabíraltáiban nem tudnak eligazodni, lekesnek. Akadnak erőszakosabb utasok, akik mintsem, hogy lekessenek, folgranak az induló vonatra és eltekintve az ilyen jelenetek izgalmas voltától, megveszélyeztetik is az életüket. Amennyire örültek tehát annak az újításnak, hogy a fűlsiketítő csöngetések nem teszik oly alkalmatlanná a peronon való tartzkodást, oly mértékben bosszankodnak most az új rendben azok, a kiknek a vonatra való ugrással a kihágási bírósággal gyűlik meg a bajuk. Lehetne talán olyan módot találni, hogy az utasok csöngetés nélkül is értesüljenek arról, hogy melyik az ő vonatjuk és mikor indul.

Jétkárok. A különféle biztosító intézetek idei jétkárbiztosító üzlete tetemes veszteséggel járt. Értésülünk szerint az összes díjbevétel 3,900,000 forintot tett és ezzel szemben eddig már másfél millió forintot tesz a biztosító intézetek vesztesége. E nagy veszteség következtében a biztosító társulatok a mostani feltételeket és tarifákat gyökeresen meg akarják változtatni.

Lapkiadó-tulajdonos:

A pécsi ipartestület.

A szerkesztésért felelős:
Ballier Sándor.

Gyermekruhák!

Az igen tisztelt
szülők figyelmébe!

olcsó és csinos ruhák
diákok részére kaphatók.

SCHMITZ SOMA

üzletében

PÉCS.

☞ Király-utca, bazár-épület. ☞

Zelms Gyula

Pécs, Vásártér 7 sz.

Szállít téglát, eszrepet, oltatlan és oltott meszet hordókban jutányos napi árak mellett.

ELSŐ PÉCSI CZUKORNA-BVÁR

AZ

STRAUSZ ÉS TÁRSAI

már augusztus 15-től fogva
Siklósi-u. 17. 19. sz. a.

saját telepeire telelték át.

Elő pécsi cipő-raktár

Keszler Sándor

cipész-mester

PÉCSETT,

Király-utca 8. sz.

Saját műhelyei.

Mérek utáni megrendelések pontosan eszközöltekn.

ASZTALOS NÁNDOR

lakatos-mester.

(Ó-posta-) Perczel-utca 10. szám, saját házában.

Elkészít minden új

épület lakatos munkát,

ugymint

legcélzesebb vasredőnyöket,

KÖZPONTI-FÜTÉST,

ajtóbetevőrdőnyeket, vasajtókat,

takarék tüzhelyeket,

valamint

BOGRÁCS KÁLYHÁT,

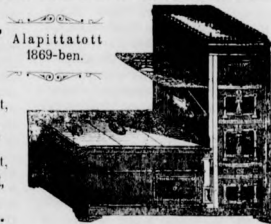
mindenféle kályhákat,

vilámlámpákat, házi sírgönyt,

vasröcszokat, sírbolt kerítéseket,

és minden egyéb munkákat

gyorsan és lehető olcsó áron.

Telefonösszeköttelési szám 78.

SCHÖNWALD IMRE

órász, ékszergyáros és látszerész.

Főüzlet a „Hattyú” épületben király-főú.

Gyári Váratlár

legszebb párisi és külföldi ékszerekből

Uri és női aranyláncok

legszebb és legfinomabb arany- és ezüst-ékek

EZÜST

EVŐKÉSZLETEK ÉS DISZTARGYAK

raktáron mindig és választékban

A legjobb minőségű

Berndorfi alpacca, china-ezüst tárgyak
gyári raktára

Finom arany karlancok és perzsegyűrűk

URI ÉS NŐI GYŰRŰK

„FRANZIA”

salon-, iroda- és ebresztő-órák

„Párisi” színházi és tábori látszövek

legnagyobb választékban

HŐ ÉS MÉGSÜLYMÉRŐK

Legjobb arany, ezüst, állvány és tekőműködésű

Szemüvegek és orrszipulek

legfinomabb hegyi porcelán és kristályüvegekkél

EGYÉR OPTIKAI ÉSZKÉK

főraktára

Minden e szakmába vágó
javítások a legjobban és pontosan
lévőttek.

Saját Vésnöki Műterem

A legjobb kor igényeinek megfelelően beren-
desze, ahol mindennemű vésnöki munkák n. m.**Monogrammok czimerek és clichék;**legújabb és legpontos kiszolgálás mellett
széleskörűen.**Germán Ferenc**

asztalos-mester

PÉCSETT,

Apáca-utca 7 ik szám

(Saját házában.)

Elvállal minden szakmájába
vágó munkákat, ugymint:Épület-, stilszerű butorokat,
templom-, szálloda- és kávéház-
berendezéseket, portálók, par-
ketták- és padlók készítésétb.Kívánatra rajzokat és terveket is
készít.**JAJ DE FÁJ**a tyukszemem, hamar
elfutok**REISCH JÁNOS**cipzéshez és csináltakot ma-
gammak egy pár jó cipőt,
mert csak ott lehet jó láb-
hoz álló és kényelmes cipőt
kapni.

Üzlete Széchenyi-tér 8. sz.

az új takszékpart
palotájai szemben.

ALAPITTATOTT 1785.

RUEPPRECHT TESTVÉREK

HARANG-, ÉRCZ- ÉS VASÖNTÖDE,

MALOMÉPÍTÉSZET, TŰZOLTÓ-SZEREK-, SZIVATTYU ÉS GÉPGYÁR

PÉCSETT.

Készítettnek:

Harangok.**Vas-harangállványok.**

Vas- és érczöntések.

Tűzoltászati gépek.Tűzoltászati segédesszközök és
legénységű felszerelések.**Kender-tömlők, tömlő-csavarok.****Szivattyuk**

és szivattyu-tervezetek.

Vízvezetékek

és vízvezeteki részlettárgyak.

Fürdő-berendezések és árnyék-

széki részlettárgyak.

Mosó- és facsaró-

gépek.

Pinczészeti gépek és

szerelvények.

Árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Kaucsuk-tömlők

és kaucsuk-árak.

Ércz-árak.

Teljes gőz- és

vízimalom-berendezések

malom-részlettárgyak.

Hengerek rovatkozása

és oszislása.

Gőzgépek, gőzkazánok,**Gőzmozdonyok,**

cséplő-szerek, gőzkazán-

szerelvények.

Gazdasági gépek.**Gépcsnakok,**

a hol mindennemű gépek jobhára

késletben tartanak.

Javitásra minden e szakmába

vágó munkák átvéte-

nek gyorsan és jutányosan ki-

szolgáltatnak.

GOLDBERGER JÓZSEF

rőfös és divatárú üzlete

A „BÉKAHOZ“

Pécsett, Irgalmasok-utcája 12. szám.

Legutóbbi bécsi utazásom alkalmával sikerült egy nagy üzletet megvásárolnom, minek következtében abban a kedvező helyzetben vagyok, hogy még eddig nem létezett, **felülmúlhatatlan olcsó** árakon vagyok képes áruimat kiszolgáltatni.

A n. é. közönséget kérem, hogy csak egy próbát tegyen nálam, s meg fog győződni, hogy úgy áruim minősége, mint árai másutt sehol sem találhatók föl.

Mert csak egy „Béka“ van e világon s az is Pécsett van, az irgalmasok-utcájában.

Számos látogatást kér

Goldberger József, a „Béka“ boltos.

Tájékoztul gazdag áruházam némely cikkének árát ideglatom.

Egy millió vég férfiszövetek.

1 méter gráci cheviot	1.25
1 méter gráci loden szövet	1.80
1 méter tiszta gyapjú cheviot	2.60
1 méter valódi camgam	2.80
1 méter valódi velour szövet	3.50
Finom télikabát szövetek	2.50, 3.50,
	4.—, 5.—, 6.50, 8.—
Finom peruvien és doszkin	2.50,
	3.—, 3.50, 4.—, 4.50
Felöltő szövetek	2.50

Női szövetek.

Egy millió Voil de lain mara-
dék méterje 35 kr.

1 rőf loden szövet	—19
1 rőf gapot szövet	—22
1 rőf cheviot	—32
1 rőf acsan	—48
Egy egész ruhára való szövet	1.70
Finom fekete ternó	32, 45, 60,
	80, 1.10, 1.30
Fekete cheviot	—68

Vásznak.

1 millió méter valódi rumburgi vászon maradék méterje	45 kr.
1 vég 30 rőfös cernavászon	3.50
1 vég 30 rőfös rumburgi vás- zon (valódi -Béka-vászon-)	3.40
1 vég 30 rőfös kreás vászon	4.25
1 vég 30 rőfös hollandi vászon	4.90
1 vég 30 rőfös tiszta ezérna vászon	5.—
1 vég $\frac{3}{4}$ széles lepedővászon	7.—
1 vég 30 rőfös chiffon	3.95
1 vég 30 rőfös jobb minőségű chiffon	5.80
1 vég 30 rőfös batisz chiffon óriási	6.50

Legkifutóbb vastag vatta 1 kg. vagyis 12 tábla 46 kr. 1 szalmazsák legjobb 85 kr. 1 szalmazsák legjobb, leghosszabb 1 frt.

Nyomatott Taizs József könyvnyomdájában Pécsett, 1897.

1 vég 30 rőfös köper alsó nad- rúgra	7.80
---	------

Kanavász.

1 vég 30 rőfös kanavász	3.80
1 vég 30 rőfös jobb minőségű kanavász	4.10
1 vég 30 rőfös tiszta ezérna kanavász	5.40
1 vég 35 rőfös tiszta ezérna kanavász	6.40
1 vég 30 rőfös zefier ingekre	4.50
1 vég 30 rőfös nanking	4.20
1 vég 30 rőfös jobb minőségű	5.40
1 vég 30 rőfös damaszt gradli ághuzatra	5.—, 5.50, 6.50, 7.80

Szőnyegek.

Valódi jaquard szőnyegek	20, 25,
	30, 35, 45 és 60 kr.
Valódi tapesztri szőnyegek	1.—
Asztal szőnyegek	3.70, 4.80, 5.50,
	6.50, 8.—, 10.—, 12.—

Barketek.

Mosó barket	—14
Jobb minőségű barket	—19
Zsinór barket	—22
Dupla barket	—18
Czérna barket	—20
Hentes barket	—35
Sima kék barketok	10, 12, 15,
	18, 20, 22 és 25 krajczár,

Bouret-garnitúrák,

mely 2 ágy és 1 asztalterítőtől áll	4.80, 5.50, 7.50, 9.—, 12.—, 15.—
Bouret szövetek divány áthuzatra	60, 90, 1.20, 1.50, 1.75
1 db lópköréc	1.40, 2.20, 3.50, 4.50
Csipke függönyök	12, 16, 20, 25,
	30, 40, 50 és 70 kr.

Abroszok.

1 drb kávés abrosz	—25
1 drb $\frac{3}{4}$ czérna abrosz legjobb	—60
1 drb $\frac{1}{2}$ czérna abrosz	1.20
1 drb $\frac{1}{4}$ fehér damaszt abrosz	1.20
1 drb $\frac{3}{4}$ fehér damaszt abrosz	1.40
1 kávés garnitúra: 1 abrosz és 6 szálvéta	1.20
1 fehér damaszt garnitúra: 1 ab- rosz 6 szálvéta	2.50, 3.—
1 drb finom szálvéta	5 kr.
1 drb finom zsebkendő	4 kr.

Téli kendők.

Fejre való gyapjú kendő	35, 38,
	45, 70 és 90 kr.
1 drb $\frac{3}{4}$ alpaca kendő	1.30
1 drb $\frac{1}{2}$ alpaca kendő	1.50
1 drb $\frac{1}{4}$ dupl kendő	1.—
1 drb $\frac{1}{2}$ dupl kendő	2.30
1 drb $\frac{1}{4}$ velour kendő	2.90
1 drb $\frac{1}{4}$ himalaya kendő	3.65
Berliner kendő	—90, 1.—, 1.20,
	1.30, 1.50, 1.70, 2.—, 2.50
Peluche kendő	2.50, 2.80, 3.50, 4.—,
	5.—, 7 frt.

Továbbá:

Selyem kendők minden színben	80, 1.20, 1.50, 1.80, 2.20, 2.50
Szürta minden színben	—80
Bársony minden színben	—50
Férfi trikó ingek és nadrágok	75, 90, 1.10, 1.30, 1.50, 1.80
	1.50, 1.80
Női trikó ingek és alsó nadrágok	75, 90, 1.10, 1.30, 1.50, 1.80
Fehér chiffon ingek	90, 1.10, 1.30,
	1.50, 1.80
Vászon és köper alsó nadrágok	35
	60, 90, 1.20
Karton paplanok	1.60, 1.90
Casimir paplanok	3.60—4.—